

Har befolkningen tillit til
pensjonssystemet?

Åpningsseminar 14. mars 2019

Anne Skevik Grødem

Interesse for pensjon

	NAV 2006	Fafo 2010 (privat sektor)	NAV 2012
Spørsmål	Hvor interessert er du i din fremtidige alderspensjon?	Hvor opptatt er du av dine pensjonsrettigheter?	Hvor mye tid har du brukt på å sette deg inn i det nye regelverket?
Svært interessert / svært opptatt / mye tid			
Nokså interessert / nokså opptatt / noe tid			
Lite eller ikke interessert, nokså eller svært lite opptatt, lite eller ingen tid			
Rapportert	Lien & Grambo 2007	Hermansen & Midtsundstad 2013:113; 2015: 171-172	Galaasen & Dahl 2013:36ff

Interesse for pensjon

	NAV 2006	Fafo 2010 (privat sektor)	NAV 2012
Spørsmål	Hvor interessert er du i din fremtidige alderspensjon?	Hvor opptatt er du av dine pensjonsrettigheter?	Hvor mye tid har du brukt på å sette deg inn i det nye regelverket?
Svært interessert / svært opptatt / mye tid	40	16,1	7,0
Nokså interessert / nokså opptatt / noe tid	42	45,5	62,2
Lite eller ikke interessert, nokså eller svært lite opptatt, lite eller ingen tid	18	38,1	29,4
Rapportert	Lien & Grambo 2007	Hermansen & Midtsundstad 2013:113; 2015: 171-172	Galaasen & Dahl 2013:36ff

Kunnskap om pensjon (generelt)

Spørsmål		Kilde
I hvilken grad kjenner du til ulike pensjonsordninger som vil berøre din fremtidige pensjon?		Arbeidslivsbarometeret 2012, Bergene og Drange 2015
Hvor god kjennskap har du til hvordan du berøres av de nye reglene?		Midtsundstad 2013 (kommunal sektor), Midtsundstad 2013
Jeg har god greie på pensjon / jeg forstår hvordan ordningene virker generelt, men (...) ikke detaljene		Midtsundstad 2010 (privat sektor), Midtsundstad og Hyggen 2011
Hvor god kjennskap har du til hvordan du berøres av de nye reglene		NAV 2012/2013, Galaasen & Dahl 2013

Kunnskap om pensjon (generelt)

Spørsmål	Andel	Kilde
I hvilken grad kjenner du til ulike pensjonsordninger som vil berøre din fremtidige pensjon?	18% «kjenner godt»	Arbeidslivsbarometeret 2012, Bergene og Drange 2015
Hvor god kjennskap har du til hvordan du berøres av de nye reglene?	36% «god eller ganske god»	Midtsundstad 2013 (kommunal sektor), Midtsundstad 2013
Jeg har god greie på pensjon / jeg forstår hvordan ordningene virker generelt, men (...) ikke detaljene	40	Midtsundstad 2010 (privat sektor), Midtsundstad og Hyggen 2011
Hvor god kjennskap har du til hvordan du berøres av de nye reglene	29% «svært god eller god»	NAV 2012/2013, Galaasen & Dahl 2013

Hva vet befolkningen faktisk?

Påstand	Andel riktig	Undersøkelse
Det er nå mulig å ta ut alderspensjon fra folketrygden ved fylte 62 år	90	NAV 2012/2013 Yrkesaktive i alderen 62-66 år. Galaasen & Dahl 2013
For personer som kommer til å leve lenge, er det fordelaktig å ta ut alderspensjon fra folketrygden så tidlig som mulig	66	
Alderspensjon fra folketrygden kan nå tas ut med en gradering mellom 20 og 100 prosent	79	
Pensjonsreformen har gjort det mer lønnsomt å stå lenger i arbeid	80	

Hva vet befolkningen faktisk?

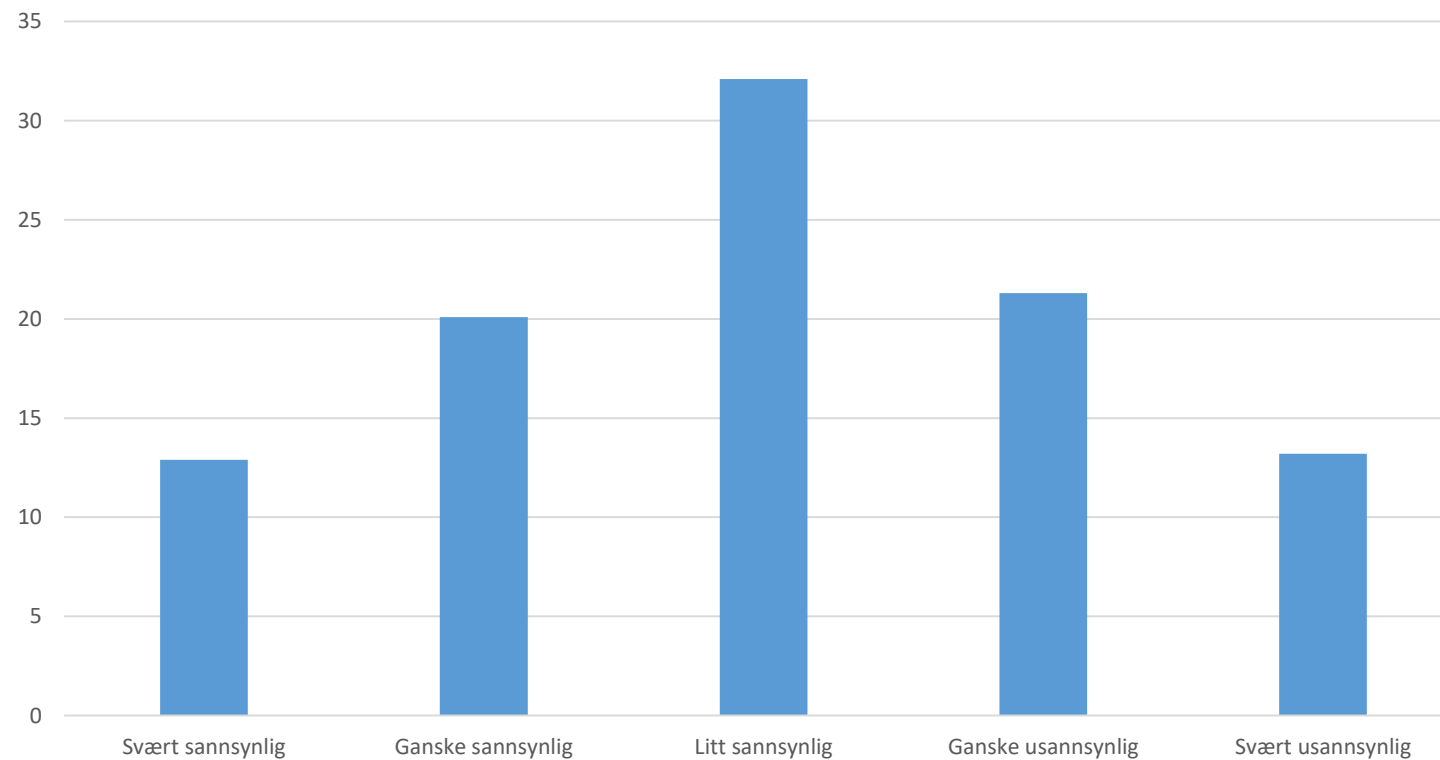
Påstand	Andel riktig	Undersøkelse
Det er nå mulig å ta ut alderspensjon fra folketrygden ved fylte 62 år	90	NAV 2012/2013 Yrkesaktive i alderen 62-66 år. Galaasen & Dahl 2013
Alle kan ta ut alderspensjon fra folketrygden ved fylte 62 år	37	
Alderspensjon fra folketrygden kommer automatisk ved 67 år	28	
For personer som kommer til å leve lenge, er det fordelaktig å ta ut alderspensjon fra folketrygden så tidlig som mulig	66	
Alderspensjon fra folketrygden kan nå tas ut med en gradering mellom 20 og 100 prosent	79	
Pensjonsreformen har gjort det mer lønnsomt å stå lenger i arbeid	80	
Min TP sikrer at min samlede årlige pensjon ikke reduseres, selv om jeg tar ut alderspensjon fra folketrygden før 67	36	

Konklusjoner

- Et flertall i befolkningen føler at de vet (for) lite om pensjon
- ...men den faktiske kunnskapen om hovedregler er ikke så aller verst
- Et betydelig mindretall vet ikke hva slags tjenstepensjon de har
- Forskerne vet ikke så mye om hva befolkningen vet
  - Få studier, og anslagene er følsomme for spørsmåls-formuleringer og varierer mye
- Et betydelig mindretall blant forskere skulle gjerne visst mer!

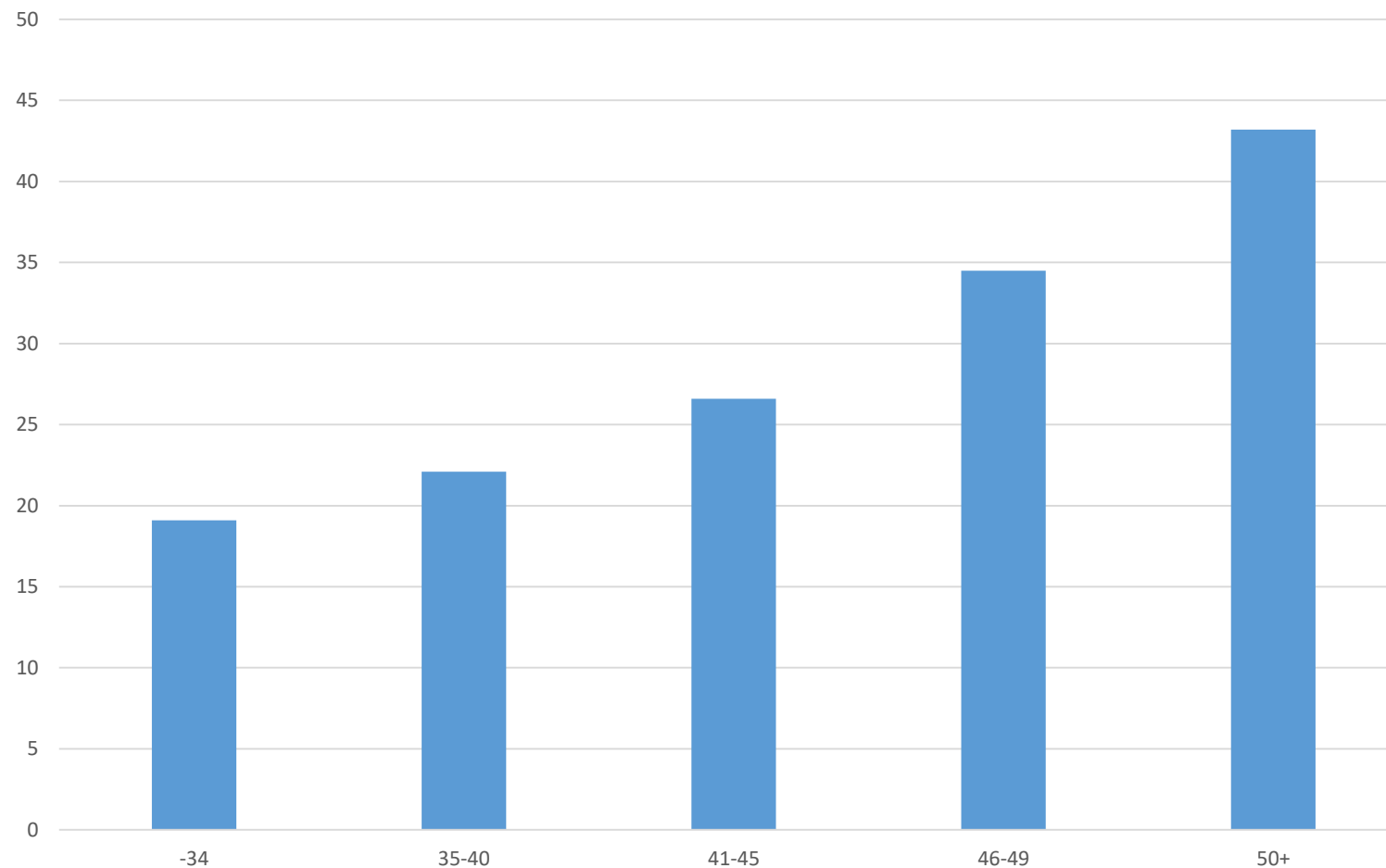
Tror pensjonssystemet er i endring

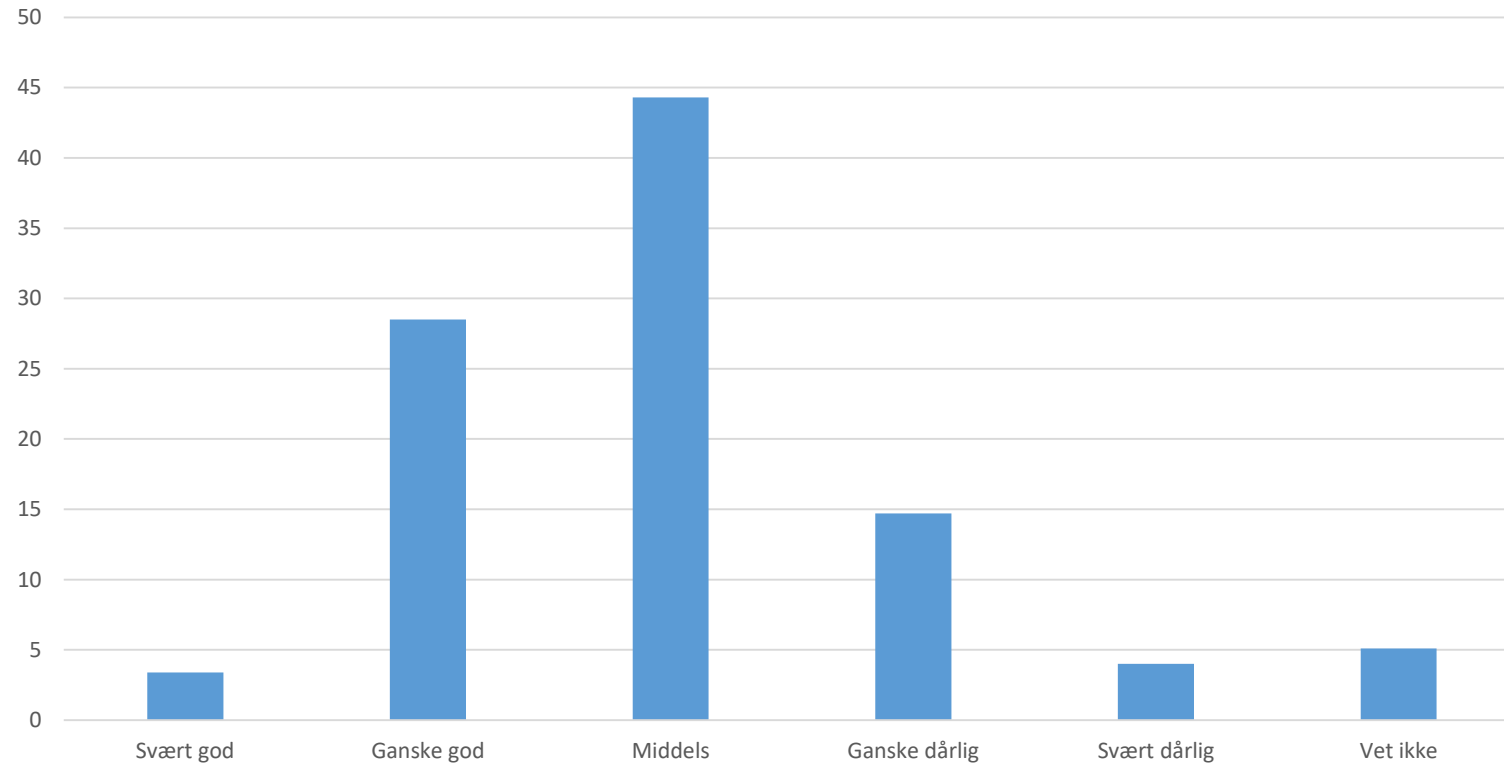
Tror du hovedtrekkene i regelverket i folketrygden vil gjelde når du når pensjonsalder? Vil du si at dette er...

Tror pensjonssystemet er i endring

Svært / ganske sannsynlig etter alder

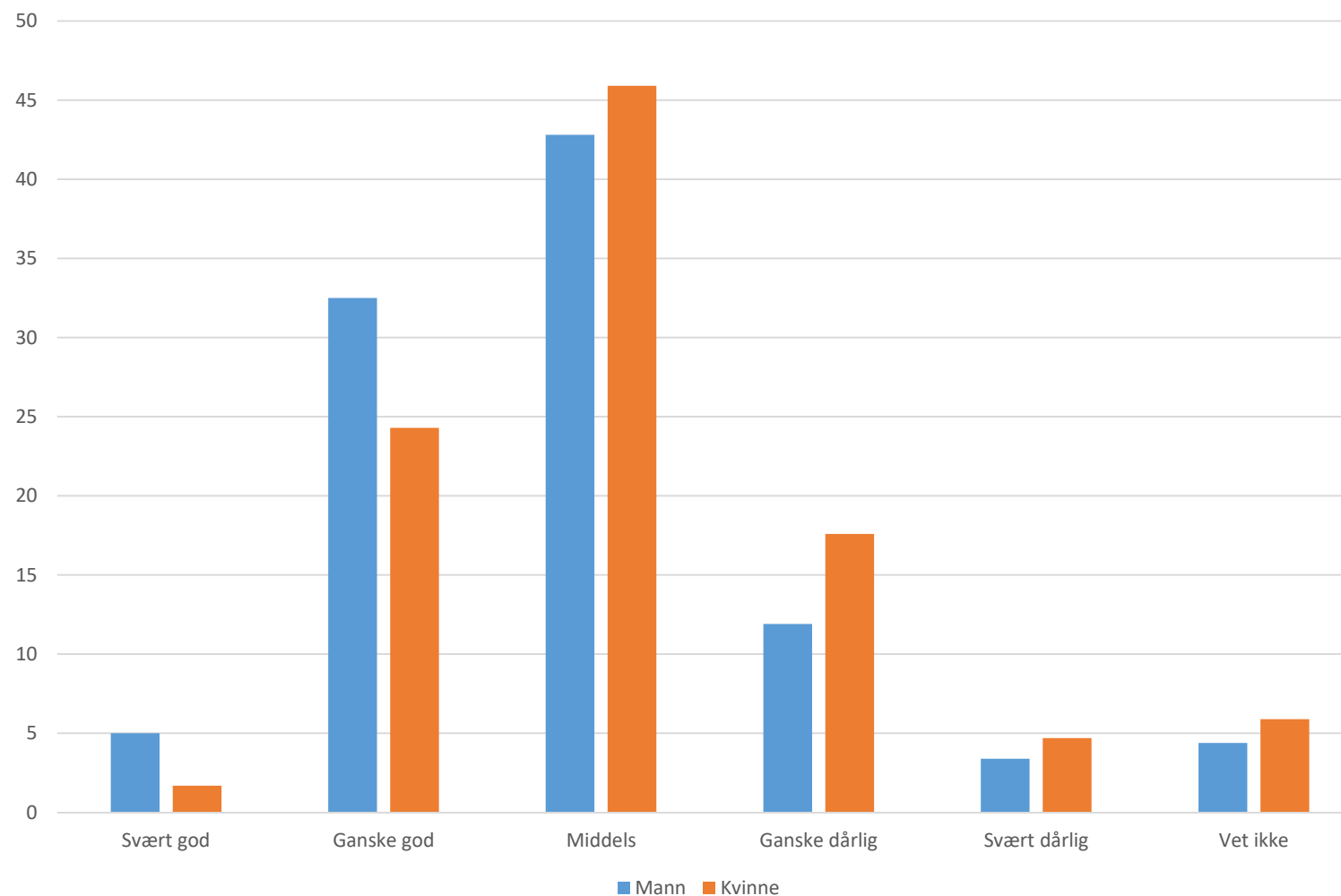

Tanker om økonomi som pensjonist

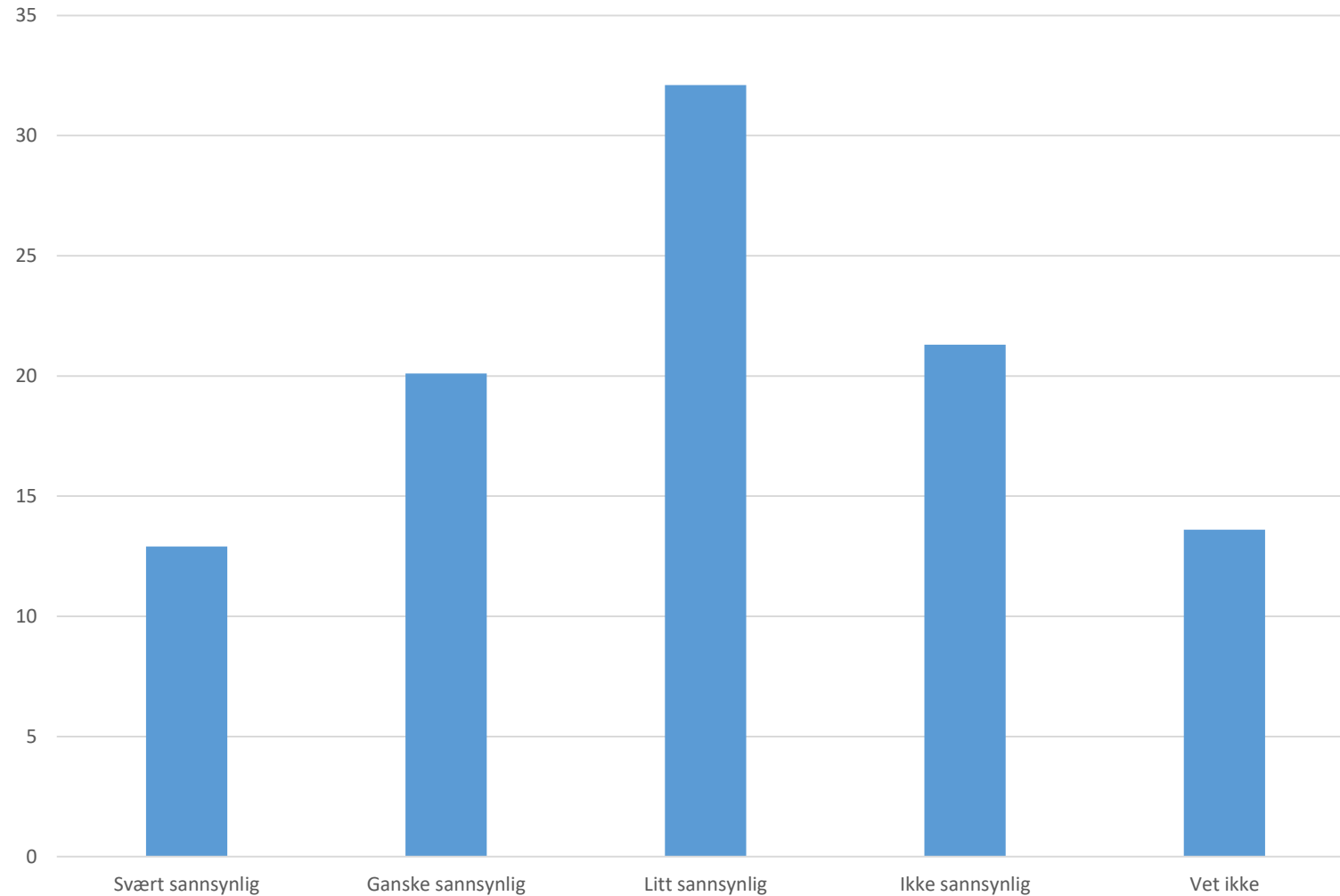

Hva tenker du om din fremtidige økonomi som pensjonist? Regner du med at den vil bli...

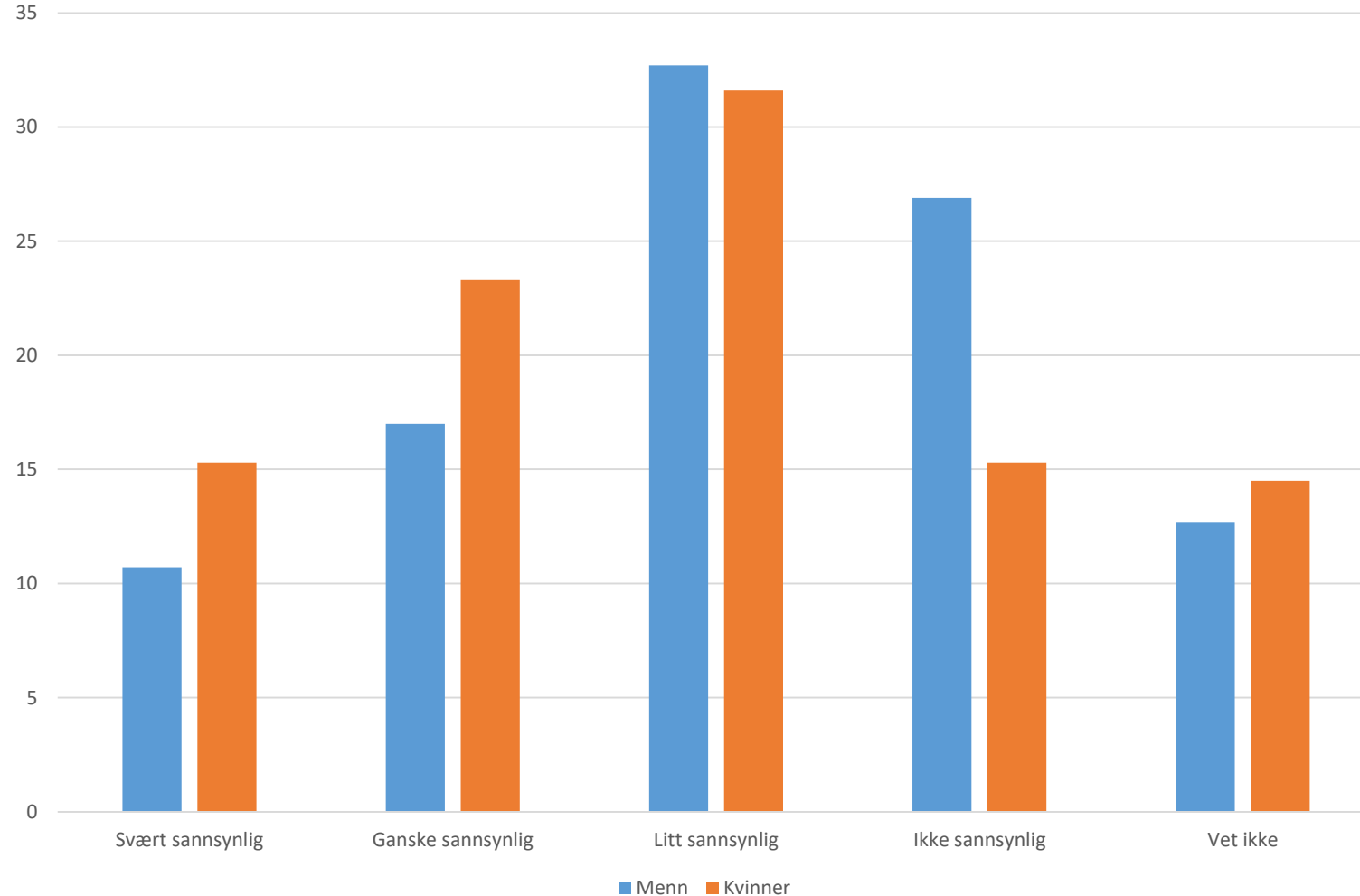
Tanker om økonomi som pensjonist

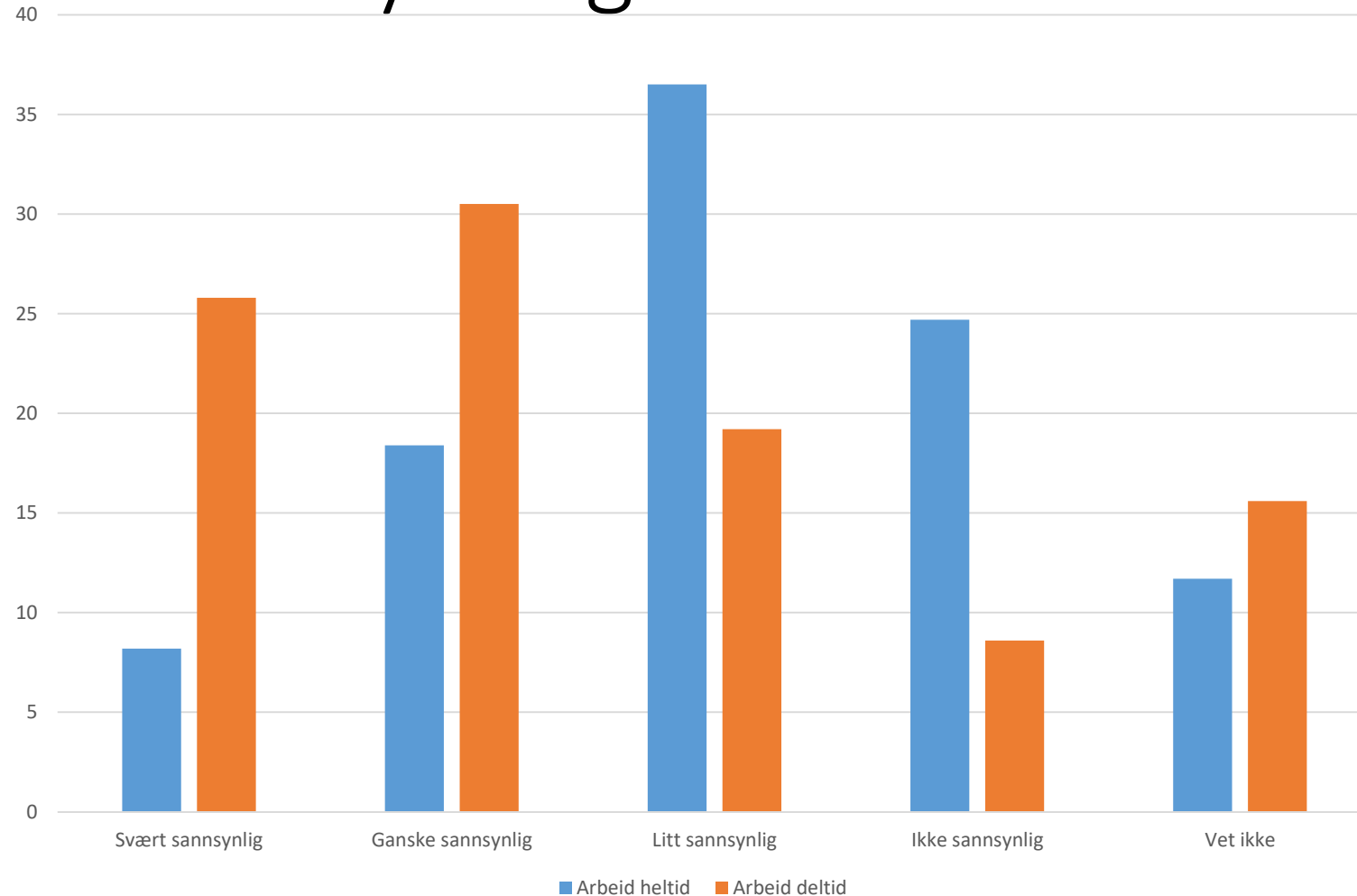
Sannsynligheten for å motta garantipensjon

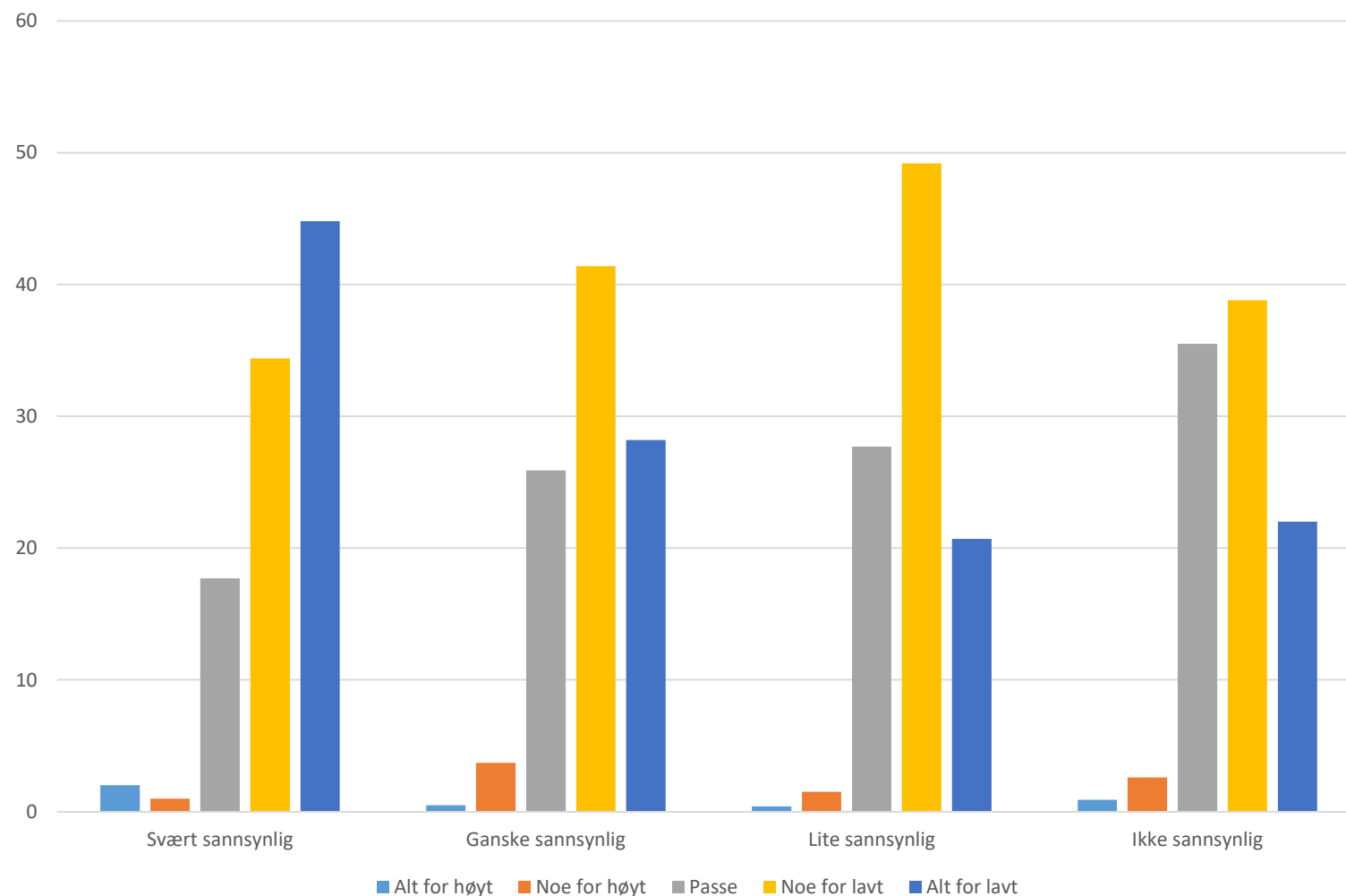
Sannsynlighet for å motta garanti-pensjon etter kjønn

Sannsynlighet for å motta garanti-pensjon etter arbeidstilknytning

Oppfatning om nivået på garantipensjonen

Oppsummert

- Tror folk hovedtrekkene i dagens pensjonssystem vil gjelde når de når pensjonsalder?
  - Det er vel litt sannsynlig...
- Hvor god økonomi tror de at de vil få som pensjonist?
  - Sånn middels...
- Tror de at de vil motta garantipensjon?
  - Litt sannsynlig...
- → usikkerhet, svar «midt på treet»

Oppsummert

- Samtidig:
- Yngre tror oftere enn eldre at pensjonssystemet vil endres før de når pensjonsalderen
- Kvinner tror oftere enn menn at de vil få relativt dårlig økonomi som pensjonister, og at de vil få garantipensjon
- Deltidsarbeidene tror oftere enn heltidsarbeidene at de vil få garantipensjon
- → mønstre, tegn til realistiske vurderinger

Er glasset halvfullt eller halvtomt?

- Befolkningen forstår noe, men forstår de nok?
- Er mangelen på systemforståelse et demokratisk problem?

Referanser

Bergene, A.C. & Drange. I. (2015), «Pensjon? Hvafforno? Kunnskap og informasjonsbehov om pensjon. *Søkelys på arbeidslivet* 32(3):261-278

Galaasen, A.M. & Dahl. E.S. (2013), *Ja, takk – begge deler? En spørreundersøkelse om arbeid og pensjon*. Nav-rapport 2014:4

Hermansen, Å. & Mitsundstad, T. (2013), Kjennskap til arbeidsmarkedsbaserte pensjoner i privat sektor. *Søkelys på arbeidslivet* 30(1-2): 107-123

Lien, O.C. og Grambo, A-C. (2007), *Pensjonsreform på trappene. Hva vet befolkningen om pensjon?* Nav-rapport 2007:1

Midtsundstad, T. (2013), *Kunnskap om og holdninger til pensjonsreformen. Resultater fra en surveyundersøkelse blant tre kohorter kommunalt ansatte*. Fafo-notat 3013:05

Midtsundstad, T. & Hyggen, C. (2011), *Pensjoner på børs – valg og risiko*. Fafo-notat 2011:05

Pensjons-

